

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

10 An excuseris à peccato scandali; eo quod proximus paratus sit
peccare?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

ica. Man. I. 20m. sum cap. 23. num. 8. in 2. edit. Petr. de Ledesma. 2. tom. sum. tract. 27. cap. 1. dub. 4. Leffius lib. 4. de infit. cap. 2. dub. 4. n. 14. Caet. 2. 2. q. 147. art. 4. in fine. Omnes iij affirmant iniuriantem ad cenam die ieiuniij vel portigentem illam ei qui alibi excusatibus est excusari a peccato. Idemque deberent dicere de aliis actionibus supra positis. Ratio, quia illæ actiones de malâ non sunt; alias nunquam possent honestari. Ergo solum sunt mala, quia mouent, & adjuvant in mala operatione: at hoc non convingit, quando ipse operans eodem modo male operaturus est; scilicet tuis actionibus, ac illis positis. Ergo illæ actiones non videntur esse causa mala operationis. Confirmo. Si associates furem, vel homicidiam non teneris ad restitutionem, quando eodem modo futrum, vel homicidium patraretur, ac si focus non sufficeret, quia tunc non conferis furti, vel homicidij causam esse. Ergo neque peccas mortaliter peccato scandali, quod consistit in eo, quod causa fuerit peccati alterius. Secundum, ab illis actionibus indifferentibus etenim potes obligari abstineere, quatenus excusas illarum abstinentia peccatum proximi, at in presenti non excusat. Ergo non obligaris abstineere.

3. Thom. Sanch. libro 1. in Decal. capite 7. numero 16. distinguunt duplex genus actionum indifferentium. Aliæ que remotum tantum ordinantur ad peccatum alterius, quales sunt vendere agnum sacrificatio idolo, apponere menam, præparare cibaria solutio ieiuniū. Aliæ, quæ proximum peccato alterius accedunt, quales sunt scalam admouere furari volenti, bueris sustentare, vt per fenestrā ingrediatur, præbere gladium sic determinato occidere, iustificare ad cenam præparatam solutio ieiuniū. Si de illis ultimis actionibus sermo sit, expositum Sanchez. non est excusari a peccato mortali generali scandali, ex eo solum quod proximus peccaturus sit, quia hæc actiones ita proxime peccato accidunt, vi mala, nisi aliqua virginitate excusentur. At de actionibus primi generis affirmat probabilis sibi videtur non esse culpam mortalem, sed solum veniale. Et si autem culpam veniale probabile semper est, ne non ministrante materia aliquo non ita intenté, & affectuose peccaturum. Tunc negatio est quoddam monitionis genus, quod erit non sufficiat a peccato presenti reuocare, forte a futuro reuocabit. Addit amorem Dei non solum inclinare ad cooperandum bono, etiam quando alij cooperatores existant, sed etiam ad vitandum diuinam offendam, etiam quando alij non defint, qui cooperentur. Quod autem non sit mortalis culpa probat; quia videtur hæc leuis cooperatio: confirmat Bonac. disp. 2. de peccat. q. 4. par. 2. §. unico. 35. & seqq.

4. Verum mihi probabilius est non sufficienter excusari supradictas actiones a mortali, ex eo solum quod proximus aliis actionibus vñsus est, si tunc non adfert: quia hæc conditionis non tollit, quominus tu causa sis illius peccati, si sibi eodem modo causa, ac si proximus aliis actionibus adiutor peccaturus non est: quod sic probò: quia si proximus v. g. alibi non est solutus ieiuniū, & tu nulla causa intercedente cenam subministrat, sed omnes conuenientre te peccaturum, quia aliquo modo concurrens peccato alterius. At quod alibi proximus solutus sit ieiuniū; non immutat tuum concutum, qui in subministracione cena consitit. Ergo eodem modo concurrit. Præterea contra distinctionem Sanchez est, quia tota malitia harum actionum indifferentem sumitur a peccato, quod adiutor: cum autem hoc graue sit, vt supponimus, semper debet dare malitiam grauem. Ergo vel esse alibi proximum peccatum excusat, ne peccatum proximi illis actionibus indifferenteribz tribuat malitiam, vel si non excusat, non poterit illam minuire. Adde esse proximum eodem modo peccaturum, esto tu non ministres necessaria peccato, est contingens, & forte ita non erit, poterit enim alia via impeditri a peccato, vel Dei inspiratione remoueri, quantumvis modo sit determinatus. Ergo quantum est ex te teneris hunc effectum bonum possibiliter promovere, & impedimentum ei non apponere: & ita tenet Suar. disp. 10. de char. scđt. 9. n. 2. & scđt. 4. n. 5.

5. Neque obstant rationes contrarie. Nego enim illis actionibus indifferentibus te non concurrende peccato alterius, ac si alibi proximus peccaturus non est: Ad confirmationem concedo te sicutum furis, vel homicidiam non teneri ad damna ex furto, vel homicidio sublecuta, si tua societas necessaria, vel vñsis non fuit ad futrum, vel homicidium patrandum, vel ad partandum animosiori, & vehementiori animo, qui tunc ad futrum, vel homicidium posse non concurredit. At si tua societas licet indeterminate necessaria, vel vñsis fuerit, quia scilicet sine illa, vel alia delictum patratum non est, existimo sine dubio restituendi te esse obnoxium, quia tunc posse non concurredit. Quia ratio ne prebens scalam, gladium, & alia instrumenta necessaria parato occidere, vel furari, indicio obligatum esse ad damna libileguia, quantumvis alius præberet. Præterea esto concedendum te sicutum furis, vel homicida caufat, quando alias fursum, vel homicidium est sequendum non obstante tua societate; at non probat te non peccare contra charitatem, si possis peccatum proximi impeditre, quia authoritatem peccato præbes. Adde etio, associando non pecces in illo cau, tua societas

nullo modo concurrit furto, vel homicidio, sed est omnino pars accidentis. At ministrans indifferentia, quæ necessaria sunt ad peccatum, verè concurrit ad illud, licet enim non possit impeditre peccatum, quia alius efficit eadem ministraturus: at hoc non tollit, quominus verè concurrit. Deinde impeditre hoc numero peccatum, quod tibi modò; tanquam causa indicet impatur. Ad secundum dico. Scandali generalis malitia non constitit in eo quod peccatum absolutè non impeditur, sed in eo quod ad peccatum non concurrit.

P V N C T V M X.

An excusaris à peccato scandali eo quod proximus paratus sit peccare.

1. Si opus, quod petis sine peccato fieri non potest, peccari ea specie peccati, quia opus petitum.
2. Non potes iniurare ad cenam solutio ieiuniū tametsi Narr. & Caet. contrarium sentiant.
3. Tali petitio generalis malitiam scandali habet, maximè, si alius non peccare deficiente tali petitione.
4. Petere actionem liciam, a qua alius separare potest malitiam, communiter Doctores sentent liceat.
5. Sed hoc intelligendum est causa iusta intercedente, alius non.

1. Si opus, quod ab illi petis, ipso nullo modo oblige peccato. Scilicet potest, manifestum est te peccare ea specie peccati, quia eis peccatum quod petis, vt si petis à Petro, vt fuerit falsus, maleficium alio maleficio disfollat, occidat, formicetur, &c. peccas ea specie peccati, quia Petrus peccare intendis, tenerisque in confessione manifestare tales petitiones. Nam eto scires evidenter Petrum tale delictum esse ex dictum, neque tua petitione moueri, nihilominus tua petitio mala est vice de obiecto mali.

2. Hinc inferatur an possitis Petro determinato soluere ieiuniū iniurare ad cenam? Caet. 2. 2. q. 147. a. 4. Narr. c. 21. n. 12. & 24. affirmat liceat. Mouentur, quia iniurias ad Cenam, non quatenus est solutio ieiuniū, sed quatenus est sustentatio humana natura. Item iniurias vñtriarum ad mutuum, & ethiicum ad iuramentum, quæ tamen debent male praefare, & tamen non peccas. Adde martyres incitasse carnisces, vt sibi tormenta diuina inferrent, quæ tamen licet inferte non poterant. Ergo potes iniurare ad actum qui alias peccaminous futurus sit. Nihilominus dicendum existimo nullo modo tibi licet iniurare ad cenam eum, qui alias solutus est ieiuniū, quia iniurias ad actum, à qui alius separare non potest malitiam. Ergo peccas. Quid enim inter est actus esse malum ex obiecto, vel esse malum ex præcepto, si de facto ab illo malitia separari non potest? Ergo cum ab hac cena, ad quam iniurias, separari non possit malitia, iniuriantendo ad cenam ad malum iniurias. Ergo peccas, & ita tenet Valq. q. 43. art. 1. de scand. dub. 3. numero 17. Neque obstante contraria. Ad primum, dico te peccare etiæ iniurias ad cenam quatenus est sustentatio naturæ, quia ab illa cena talis tempore facta, inseparabilis est malitia, sicuti peccares, si ad determinationem iniurias, etiæ solutus iniurias, quia est coitus apud generationem. Ad secundum dico optimè posse aberbitum prælumentum, & ab vñtrario mutuum, quia non petis tamen à qua malitia separari non potest: in iuramento enim hic, & nunc facta, & in mutuo hic, & nunc concessio non inuoluitur malum vñlum, at à cena, quam petis nullo modo separari potest malitia. Ad tertium respondeo, martyres excusati ex bona fide, & zelo religiosis, qui putabant opus esse constantia, tyrannos ad tormenta provocare, ex se tamen nullo modo licebat.

3. Quod verò talis petitio dici debeat generalis malitiam scandali habere. Est quæstio de nomine cum certum sit habere malitiam, quam habet actio, quæ est scandala, siquidem habet malitiam illius peccati, ad quod referuntur. Distinguendum tamen censeo. Duplicit paratus quis esse potest committere peccatum. Primo, quasi in habitu, seu sub conditione, si occurrarur occasio, qualiter mererit, & vñtriarum sunt patati. Secundum, nulla adhibita conditione, sed ita paratus est exequi tale peccatum: vt moraliter loquendo executurus sit, sicuti cum aliquis determinatus est occidere inimicum. Si à parato primo modo peccatum delictum, censeo peritonem tuam esse scandalam, quia causa es huius peccati, quod alius non efficeret. At si à parato secundo modo peccatum, etiæ pecces peccatis, qui alius peccaret, non debet tamen dici propriæ scandala, quia scandala actuum locutus, & causat ruinam proximi, & ita videtur loqui Suarez 4. tom. in 3. part. disp. 22. scđt. 4. num. 8. vbi dicit non adesse circumstantiam scandali, si petas ab omnino parato, & disp. 10. de char. scđt. 3. num. 2. vbi affirmit adesse scandalam, si his nunc peccatum non esset committendum, nisi petes, quantumvis effici patetissimum: neque videtur contrarius Thoma Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 6. num. 14. sed potius fauer nostra sententia, cum prober voluntatem peccandi statre optimè posse, quin peccatum sit, & nunc efficeretur, nisi adesse petitio. Ergo iam petitio inducit

adiecit ad peccatum, ac proinde est scandalosa in illo casu.
4. Maior difficultas est de inductione indirecta, scilicet per
modo rem indifferenter, an scilicet tunc excusus a peccato
falsa, si proximus omnino paratus sit peccare, v.g. Petis a mi-
nistratore tibi Sacramenta ministrare, que scis in peccato
ministraturum petis ab usurario mutuum, quod scis non conce-
derendum oblique usurari? Communiter Doctores dicunt licere,
quaenam quod tibi vtile est, & alius recte prestat potest,
quod si non praest, sibi imputetur. D.Th.2.2.9.2.8.4. & ibi
Catt. Nauar. c.14.n.39. & c.17.m.26. Sor. l.6.de insit. g.1.a.5.
Eman. Saa edit. Rom. verbo, peccatum n.12. in adat.

5. Verum hoc intelligendum est si cauca rationabilis adi-
piscitur si aquae bene & faciliter ab alio sacramentum, vel mu-
tuum accipere poteris, non video, quomodo te a peccato mortali
excusat, siquidem cauca es, quod alius hic, nunc peccatum mor-
tale committat, alias non commissuris, & amor diuinus, &
ministratio in proximum te obligat virare, quantumcunque
alios malitia peccet, peccata tua, & aliena, quae commode
possit, ita tradit Nauar. sum. c.21.n.26. Sust. t.3. in p. d.18.
jul. 1.1. & char. d.10. set. 3.n.2. Sanch. l.1. in decal. c.7.n.
11. Val. 2.2. c.5. q.21. p.4. vers. Nec sati erit Bonac. d.2. de pec.
q.44. & cito n.2. ver. Addo. Valg. de scandalo. q.42. art. 8. dub.
Quoniam nihil non probatur, quod dicunt Caiet & Nauar.
jul. 1.1. 17.m.22.6. cito folium peccatum veniale petere mutua
admonitio, & ad exemplum in iudicis, & negotiis super-
potentes, qua cum nulla est cauca honestans permisum
propter bene aduerit Basil. de Leon. l.5. de matr. c.18. n.50.

P V N C T V M XI.

Qua ratione filii, famuli, & serui possint patentibus,
& dominis ministrare in eorum peccatis? Et quid
de capitis remigantibus in bello iniusto.

1. Si ministratio est irre de se mala, clarum est esse peccatum.
2. In quo est difficultas.
3. Promittere distinctio actionum de servientium proxime, vel
remoto mali vñi.
4. Alienus remoti defensiones excusat filiarior, & famularius
indifferencia proximorum peccato alia causa gravior prater
generalis famularius, & filiationis expofitum ad eorum honestate.
5. Quid dicendum si dominus velis, ut illum comiteris, cum
illudam aggreditur? Sub distinctione reponetur.
6. Quod si scribitur, vel defensiones litteras amatorias vel
iniquitas ad duellum? Si defensiones non constat de eorum ma-
litia deferre potest. Seus si cōstat, & proponitur ratio contraria.
7. Si famulus es alcuvus gentilis, potes eum ad tempora idolo-
rum comitari, non videaris idolom adorare sed vr-
bana esse. Et explicatur locus 4.Reg.5.

Si ministeria iniuria actionis defensionis gravis causa expo-
sita ut ad eorum honestatem, & comparare debet graui-
tatem tui danni, cum damno proximi innocentium.

8. Remigantibus in irem Turcicis, esto aliqui condemnatus,
peccatum est timore mortis ex eum ari posse à cōfura & peccato.
9. Ecce nisi sit vnuq; qui que gravissimum damnum reipubli-
cana fuit adū esse, nisi si se remiget quidā rādē corrigit
10. Quid de aliis actionibus iniuriis, effractione domus, dena-
gatione diuiniarum, &c. Probabilius videtur timore mortis
implicari pessa.

11. Si ministratio sit in re de se mala, & turpi, nemini est
subsum esse grave peccatum, vt si dominus concubinam
quas, illicemque iuuentus ad copulam dominii, si dominum in
ta adiuu, qui intendit occidere iniuriam, simul cum
ille pagando, &c. Hoc enim intrinsecus mala sunt.
12. Quae difficultas est, quando ministratio est rerum in-
differentium de se, & abest prava intentio. An inquam ratione
fatuus, famularius, vel seruitus, excusari possit illa
ministratio, et se scias dominum, vel parentem talibus rebus
vnum fore ad peccatum?
13. Distinguendum cōfuso iuxta superioris dicta de actioni-
bus minus indifferentibus bono, & mali vñi, & de actioni-
bus esti indifferentibus proxime tamen malo vñi defensionibus.
Item de actionibus innocentie iniuriosis, & de actioni-
bus scilicet peccanti dannosis.

14. Si ministratio indifferenter, quae reputantur remota actioni-
bus, nam famularius, filiationis &c. sufficit te excusat. Indif-
ferentia, nimis remota voce, cibos condite, menſe ministrare,
et concubine stemere, illam ornare, equum, quo vñra
et preparare, tanquam domus illi aperire, defere munulam, in-
timaciam, vibianitatem, & alia similia. Hoc enim omnia non
videtur ita proxime peccata accedere, qui honestari possint
te fabulatione debita donatio, & parenti: & ita tradit Nauar.
c.20.n.16. Azo. 1.20.1.10. in insit. moral. l.12.c. vñl. 9.8. San verb. pecca-
tum. & Sanc. alios referens. l.1. in Decal. c.7.n.24.27.29. & 30.
15. Si indifferentibus proximiora peccato subministris, aliam
causa gravioris honestandi administratione expofitum
est illa, sit pars turpis oculis te afsperget, & timeres
la medietate, vel si dominus a domo sua te expelleret, & ex-

P. 2. de Caffre Sam. Mor. Pars 1.

pulsus cogeris mendicare, vel penitenti pati, pricipue
cum non ita facile alium dominum inuenias, qui similia, vel
peiora ministeria non petat, vel si in eius domo te sustiner
id sit te obiurgando, & increpando, vel debita mercede de-
fraudando: Si enim aliquod ex iis dannis tibi prouenit, eo
quod non ministeres actiones indifferentes de se, & prao-
viū ex malitia domini defensiones, poteris illa ministrare
quia tunc non excusis peccato illius cooperari, sed potius
permittere. Vnde licet tibi tali vigenti occasione preſeo concu-
binam portare, signare locum domino, ubi sit. Item dicere
concubina, dominus meus dicit, vt illum hac nocte ex-
pectes, vel cum videas. Item domino ascendere volenti per
fenestrā, ad rem habendam cum feminā, poteris pedem
sustinere, scalam apponere, quia sunt actiones de se in-
differentes & ita tradit Nauar. lib. 5. confit. in secunda edit.
con. 5. de paenit. circa finem. vbi poliquam plures ex his casibus
appouuerit, conccludit. Ex his videtur colligi ratio defendi
omnes predictos a peccato saltem mortisfeto, modò,
vt in casu proponitur, non placet eis peccatum, & faciant
obsequia predicta ob aliquem bonum finem, puto eo quod ha-
beant illa cauca officij sui, vel iustam mercedem: licet enim
haec officia, & obsequia sit valde coniuncta peccato, non
tamen sunt secundum se, & suapte natura peccata, & idē
sempit. possunt a peccato per finem diuersum, & sciuntur.
Hac Nauar. & idem tradit in conf. 6. seq. & licet in conf. 4. vi-
sus fuerit contrarium dicere, loquerit quando ob malum
finem haec ministrantur, tandem doctrinam docet Azor.
rom. 3. in insit. moral. lib. 12.c. vñl. 9.8. Petr. Nauar. de refit.
l.3.c.4.dub. 4. fine. n.51. Sanc. l.3.c.4.dub. 4. fine. num. 5. Reb.
de obligat insit. 1. part. 1. 2. quñl. 14. set. 7. n.53. ver. Hinc etiam.

6. Quod si dominus libidinem aggregatur petat, vt il-
lum comiteris, & custodias, existimat Thom. Sanch.
illo cap. 7. num. 23. esse omnino illicitum, si custodias, &
comitatus dirigitur, vt iuandas alios concubinae competitores,
cum illisque pugnatur: hoc enim de se constat esse intrin-
secus malum. At si solum vt custodias herum, si forte aliquis
illum damnificare intendit, vel moneas, vt aufigas, cum
adest qui illum offendere possit, confit aliquando tibi licet,
quia est quid indifferens talis custodia. Atque maximo te
periculo exponis non solim dominum defendendi, sed
etiam excedendi modum defensionis, & ex alia parte ta-
li securitate posita, dominus maiorib; libidine peccat, quam si
timoribus agitatetur, idē maxima causa tibi necessaria est.
Non explicat autem Thom. Sanch. quae haec sit: existimare
tamen debere esse si timeres non obediendo grauem iactu-
ram in bonis fortunis, honoris, vel corporis: leuior enim
causa non videtur sufficiens.

7. Sed quid dicendum, si cogaris scribere, vel defen-
re litteras amatorias continentis turpia, & mouentia ad libi-
dinem? Thom. Sanc. lib. 1. in decal. cap. 7. num. 26. existimat
hac profus esse illicita, neque vnuquam honestari posse: idem
tenet Bonac. q. 4. de matr. p. 14. n. 6. Reb. 1. p. de obligat. insit.
lib. 2. q. 14. n. 53. fine. quia verba turpia sunt intrinsecus mala,
nisi inter conjugatos, aut sponsos de futuro. Ergo idem erit
de scriptis. Idem à fortiori dicendum est de scriptis ad
scullum protocanibus, qualia essent, si in eis diceretur:
Conuenientiam erat tali hora, & tali loco pugnari, quia
haec nulli bono vñsi possunt deseruere. At haec difficultatem
ingerunt. Quia haec scribere, vel defere non videntur intrin-
secus mala, si abit te malus finis: turpia enim verba scribi
possunt, sicut scribunt Doctores, ad ponderandam mali-
tiam illorum, qui ea ex ma' fine profertur, posseque scribi,
& dici non tantum ex proprio marte, sed ex alieno.
Item non fecit, sed irrisorie. Ergo scribere haec verba turpia
de se non est intrinsecus malum, quia solam sunt turpia, &
mala, quatenus a pravo animo procedure, & in prauum
finem diriguntur. Ergo scelere hodi animo, & hoc pravo fine
mala non esse videtur, & à fortiori neque erit intrinsecus mala
scripta illa defere ad concubinam, poterat enim illa de-
fere, non vt moueat ad coitum, sed vt illam irrideat, &
comburat. Ergo illa actio defendi, quatenus à te procedit
boni vñsi defere potest. Et idem esse videtur descripsis ad
scullum protocanibus, & ideō Eman. Saa verb. peccatum n. 9.
edit. Complut. exscusat famulos has litteras amatoris defen-
tes & licet Nauar. libro quinto. confit. de paenit. fine, dānet
mo'raliter scribere concubina litteras, vt post conam peccet,
ideō damnat, quia est circumstancia mali finis. Ergo si hic finis
malus cessat ex parte scribentis, seu defensionis, celsabit ex parte
illius peccatum. Neque obinde debent dici iij defensiones leno-
nes, quia haec faciunt necessaria pressi, non vt prauam fieri in-
tentione promoueant. Hoc sub dubitatione dicta sint. Vnum
tamen est certum, haec nunquam honestari posse, nisi vnguis
causa intercedat. Secundū existimo, si dubium tibi negatuum,
vel probabile tibi sit, an haec sit p. ea continetur verba iniuriantia
ad libidinem, v. I ad duellum, poteris si famulus sis, defere,
quia in cauca dubi ratione subfectionis: potes, immo pluribus
Doctribus placere obligatum esse obedire: & ita de hoc ca-
fu expresse tradit Reb. 1. p. lib. 2. de oblig. insit. q. 14. n. 53. fine.

S 8 Kurlus